

**ДО
СЪДИЙСКАТА КОЛЕГИЯ
НА ВИСШ СЪДЕБЕН СЪВЕТ**

ВИСШ СЪДЕБЕН СЪВЕТ	
регистрационен индекс	Дата
ВСС - 4 /	20 07 2023

ОТГОВОРИ

от

Миглена Тенева Тянкова-

кандидат в откритата конкурсна процедура за длъжността
„административен ръководител-председател“ на Апелативен съд-Пловдив,
на поставени въпроси от Български институт
за правни инициативи (БИПИ)

1. Смятате ли, че следва да продължи реформата в съдебната власт след решението на КС от 26.07.2024 г., относно промените в Конституцията на Република България, обн. в ДВ бр. 106 от 22.12.2023 г., и ако да – в каква посока?

Да, категорично считам, че са необходими изменения в Конституцията на Р България в глава шеста „Съдебна власт“.

Към настоящия момент Съдийската колегия се състои от председателите на ВКС и ВАС (членове по право), 6 члена от съдийска (професионална) квота и 6 от парламентарна, т.е. налице е пълен паритет на двете квоти.

Накратко те се изразяват в следното:

➤ Мнозинството от състава на Съдийската колегия да бъдат съдии, избирани от професионалната общност. За целта е необходимо намаляване на парламентарната квота за сметка на професионалната – гаранция за избягване на всякакво политическо влияние при вземане на решения, в т.ч. кадрови такива. Приемливо съотношението намирам, че би следвало да бъде 8:4 – професионална към парламентарна квота;

➤ широко представителство на съдилищата в страната – по нива, застъпено с регионално такова. Практиката показва, че непредставянето на всички нива съдилища, както и представителство само на съдилища със седалища в гр. София, не дава възможност за разграничаване на конкретните проблеми и специфики на най-ниските нива (особено районно и окръжно ниво);

➤ възможност за **отзоваване** на избран член на ВСС намирам за необходимо решение, в случаите, когато не е оправдал гласуваното му доверие. Тава е допълнително основание за предсрочно прекратяване на мандат на избран член на ВСС, което също е свързано и с изменение в Конституцията на Р България;

➤ при предсрочно прекратяване на мандат на избран член на ВСС, например поради оставка или смърт, неговото място за остатък от срока на мандата автоматично да се заеме от онзи по ред кандидат, който е събрал най-много гласове при гласуването от съдийската квота. Ако се приеме това изменение в Конституцията на РБ и в ЗСВ не биха се налагали нови избори в законно установения мандат на ВСС, а това би било гаранция, че ВСС ще изпълнява законно вменените му задължения и не би съществувал проблем с кворума за провеждане на заседания, на каквито сме свидетели към настоящия момент;

➤ **приемственост в състава на ВСС**, т.е. мандата на членовете на съответните колегии да не изтича едновременно. Считам, че е необходимо да се обмислят плюсовете на едно такова изменение в законодателната уредба и то е наложително. Приемствеността би гарантирала продължаване на политиките и следване на приоритетите, заложиени от всеки предходен такъв;

Сериозно следва да се обсъди и въпросът дали ВСС следва да бъде постоянно или непостоянно действащ орган, като има достатъчно разумни аргументи и в двете посоки. На дневен ред е и изборът на професионални квоти, начинът на гласуване и др.

Тези изменения в ЗСВ и в Конституцията на Р България биха били в пълно съответствие и със Становище на Консултативния съвет на европейските съдии № 24/2019 година. Подчертавам, че за приемане на каквито и било изменения е необходим широк обществен и публичен дебат.

2. Проблемът с неравномерната натовареност е повсеместен и все още не е намерена формулата, чрез която да се постигне баланс между отделните съдебни райони. Какви са Вашите виждания за въвеждане на инструменти (от нормативен и организационен характер) за постигане на по-равномерна натовареност между органите на съдебната власт и отделните магистрати?

Ще изложа част от вижданията си по въпроса с натовареността на съдиите, който проблем не намира своето разрешение и не се предприемат сериозни действия в тази насока.

➤ Спешно предприемане на решения за поне частична равномерна натовареност на съдилищата по нива, в т.ч. **чрез законодателни изменения**. Решаването на този въпрос изисква цялостна концепция и конкретни последователни действия, съвсем не в кратък срок. Необходимо е широко обществено обсъждане в магистратската общност, което следва да бъде подложено на внимателен анализ. (Напр. възможността определени въззивни граждански производства да се разглеждат в закрито заседание, което би спестило кадрови ресурс, би намалило продължителността на производството във времето и би спестило разходи на страните. Изменение в ЗПИИАКОРНФС, касаещ съдебния състав, разглеждащ производствата – вместо 3-ма окръжни съдии да бъде еднолично и др.);

➤ Предстоящото влизане в сила на измененията, касаещи разпределяне на **заповедните производства** между всички районни съдилища, както и тези в Закона за медиацията;

➤ Поддържам и становището, че недостатъчно използван резерв за справяне с натовареността са **съдебните помощници**. В настоящия състав на ВСС бяха предприети стъпки в тази насока, т.е. изцяло нова концепция за съдебните помощници, която следва да се доразвие до предложения за законодателни изменения. Нормативно следва да се уредят правата и задълженията на съдебните помощници, които макар и част от специализираната администрация са висококвалифицирани кадри с юридическо образование, от чиито възможности съдилищата все още не се възползват пълноценно. Промяната по отношение на техните права и задължения считам, че следва да е в насока създаване на възможност за извършване на самостоятелни действия по администриране на делата (на първо време) в определена фаза на процеса и с определена отговорност. И за предприемането на промени във функциите, правата и задълженията на съдебните помощници следва да се проведе широко обсъждане след магистратите. Не на последно място следва да се посочи, че подобен подход е приложен в редица европейски страни като България би могла да взаймства добри практики. Специално внимание към института на съдебния помощник е обърнато в докладите на Европейската комисия за ефективност на правосъдието (СЕРЕJ), които съдържат раздел и отчетност по отношение на съдебните помощници в държавите-членки и редица др. международни документи.

➤Прекрояването на **съдебната карта** е изключително спорен и наболял проблем, неизбежен за решаване. Наясно съм, че такова решение би било непопулярно и нелеко да бъде взето.

Необходимостта от ново административно-териториално устройство на страната ще стане наболял проблем, но при наличието на необходимите данни за реална и обективна преценка, както и на заложените към настоящия момент критерии е възможно да се продължат усилията и поднови дебата в съдийската общност и обществото за нова съдебна география като на първо място е гарантиране достъпа до правосъдие на гражданите. Известно е, по официални данни, че при всяко ново преброяване на населението нараства броя на общините, които не отговарят на изискванията, касаещи минимален брой население (6 000 души), съгласно чл. 7 от ЗАТУРБ, както и че нараства броя на населените места без жители ил с по 1 такъв. Това, което направи настоящият състав на ВСС по отношение на съдебната карта считам като добро начало за дебат. Събрани са почти всички необходими данни, които следва да се актуализират.

Могат да бъдат изброени редица възможности за регулиране натовареността на съдиите, но е необходимо да се положи основата на сериозен открит дебат в тази насока между съдиите, което е крайно време да бъде организиран и да се поставят на дневен ред проблемите на съдебната власт.

Създаване на единен национален стандарт за индивидуална натовареност на съдиите по нива и съобразно вида на делата, формиран на база броя на делата и коефициента на натовареност.

Разкриването и движението на щатове за съдии и служители да се осъществява само въз основа на този обективен критерий.

Пример: на един съдия от районен съд на месец се определя индивидуална натовареност от 30 постъпили дела на месец. Ако в продължение на 6 месеца или 1 година, в конкретен съд, натовареността надвишава с повече от 10 дела този стандарт, следва да се обмисли необходимостта от увеличаване на щата.

3. Една от широко дискутираните теми в съдийските среди е тази за възнагражденията и начина на определянето им. Какво е Вашето мнение по въпроса – смятате ли, че разликата във възнагражденията между инстанциите е прекомерна? Необходимо ли е законово

закрепване на критериите за определяне на възнагражденията на всички нива в системата, а не само на т.нар. „трима големи“?

В ЗСВ изрично е регламентиран реда за формиране на възнагражденията само на магистратите на най-високо ниво (председателите на ВКС и ВАС, главния прокурор и директорът на Националната следствена служба), както и на магистратите на най-ниското ниво (за съдийска, прокурорска и следователска длъжност), съгласно чл. 218, ал. 1 и ал. 2 ЗСВ, а за всички останали длъжности в органите на съдебната власт е посочено, че възнагражденията се определят от пленума на ВСС (чл. 218, ал. 3 ЗСВ). Смятам, че е удачно възнагражденията за всички останали длъжности да се определят въз основа на въведена в закона подробна методика с ясни и точни критерии за начина, по който се формира възнаграждението за всяка една длъжност за всяко едно ниво на съдебната система. Т.е. необходимо е да се предвиди механизъм, по който основния размер на възнагражденията да се определя върху твърди критерии, служещи като основа за изчисляване на размера им, напр. фиксиран процент между отделните нива. Отделно към този размер следва да се предвиди точен и фиксиран размер на допълнително възнаграждение при повишаване в по-горен ранг. Възнагражденията за заемане на административни длъжности е необходимо също да бъдат съобразени и диференцирани според броя на съдиите, респ. прокурорите и съдебните служители. Към настоящия момент най-голяма е разликата във получаваните възнаграждения на съдиите от районно ниво, поради което този проблем е необходимо да бъде разрешен и да се търси консенсус в тази насока. В случай, че не е възможно да се заложи подобна методика в ЗСВ, не са налице пречки същата да бъде приета от Пленума на ВСС.

Следва изрично да се предвиди, че формирането и изплащането на възнагражденията в съдебната система е в зависимост от средствата, предвидени в бюджета на съдебната власт, който от своя страна е част от държавния бюджет.

Разработени са различни модели, но нито един от тях не получи одобрението на магистратската общност. Считам, че е необходим много сериозен професионален дебат, както и експертни становища за начина на формиране на възнагражденията и проучване опыта на други държави. Несъмнено следва да се има предвид и възможностите и рамките на бюджета на съдебната власт.

4. На 01.07.2024 г. КС на РБ излезе с решение, което обявява за противоконституционни текстовете от ЗМ и ГПК, въвеждащи задължение за провеждане на процедурата по медиация по някои видове дела. Какво е мнението Ви за прилагането/използването на процедура по медиация в рамките на висящ съдебен процес?

Привърженик съм на процедурата по медиация, като извънсъдебен способ за разрешаване на спорове, което би било една от мерките за справяне с натовареността на съдиите. Към настоящия момент са изградени всички центрове за медиация – проведени са съотв. процедури за избор на изпълнители, извършени са необходимите СМР, обзаведени са необходимите мебели, приключени са и процедурите по подбор на медиатори към всеки съдебен район. Необходимо е да се направи широка медийна кампания сред обществеността, за да се разяснят ползите от процедурите по медиация за страните по делата, за да се преодолее недоверието към този способ. Същият е изключително добре работещ в редица страни от ЕС.

5. През 2016 г. в ЗСВ бяха приети промени, които закрепиха законово определени параметри на съдийското самоуправление. Какво е Вашето мнение за приложението им на практика за времето на действието им? Как се реализира съдийското самоуправление в съда, в който правораздавате? Има ли необходимост от разширяване и в каква посока?

Извън правомощията на Общите събрания на съдиите в отделните органи на съдебна власт, залегнали в ЗСВ, категорично считам, че следва съдийското самоуправление да бъде надграждано. Заложила съм го и в представената от мен концепция. Като пример в тази насока бих посочила изразеното становище през месец април 2024 година във връзка с изм. в ЗСВ на съдиите от целия съдебен район на ОС-Хасково, които се обединихме около тезата, че съдийското самоуправление следва да намери проява и във конкурсите за повишаване в длъжност. Накратко - общите събрания на съотв. отделение/колегия по съответната материя (в по-горния съд) да избират комисия, която да класира в низходящ ред, според заложените критерии, всички кандидати за повишение от по-долния в съответния по-горен съд. Предложенията на помощните комисии да подлежат на обсъждане и приемане с тайно гласуване от общото събрание на съдиите от съответното отделение/колегия на съда. Решението на общото събрание на

отделението/колегията да се изпраща на СК на ВСС, която по закон взема решението за повишаване. Разбира се, възможността за обжалване пред съд се запазва. На това най-общо изложено предложение има различни варианти по детайлите, които е необходимо да бъдат поставени на широко обсъждане в магистратската общност. Този модел е заложен за повишаването в длъжност във ВКС и ВАС в проекта за изм. на ЗСВ.

В ОС-Хасково щатове за длъжността „съдия“ са 15, което изключително много улеснява не само формалната, но и неформалната комуникация между нас по всеки ежедневен проблем в работата ни. Разбира се, когато е необходимо определено решение да бъде взето от административния ръководител, защото е от неговите компетенции, след изслушване на становищата на колегите, се издава съответната заповед, за която управленската отговорност е изцяло върху председателя. Не е съществувал проблем към настоящия момент в тази насока.

6. Вече няма общ Кодекс за етично поведение на българските магистрати. Смятате ли, че това беше по-доброто решение или кодексът трябваше да остане единен?

Личното ми становище е, че не следваше да се приемат различни Кодекси за етично поведение, тъй като всички магистрати - съдии, прокурори и следователи следва да се придържат към еднакви етични стандарти и ценности.

7. Смятате ли, че Висш съдебен съвет, който е с изтекъл мандат вече повече от две години е легитимен да реализира кадрова политика по отношение на избор на административни ръководители в органите на съдебната власт (и извън „тримата големи“)?

Назначаването и освобождаването на административни ръководители в органите на съдебна власт е конституционно заложено правомощие, а и задължение на ВСС (чл. 130а, ал. 5, т. 4 от Конституцията на Република България). Неизпълнението му би довело до възможността години наред органите на съдебна власт да нямат титуляри на тези длъжности, което би създавало сериозни проблеми. Настоящият състав на ВСС не носи отговорността, че не са избрани парламентарните и професионални квоти в двете колегии. Наясно сме, че съгласно Решение № 1/1999 година на Конституционния съд „...мандатът на съдебната и парламентарна квоти във ВСС не може да започва и изтича в различни моменти.“ След отменения

избор на избраните професионални квоти за ВСС, осъществен през 2022 година, считам, че не следва да се провежда такъв преди НС да предприеме необходимите действия за избор на парламентарни квоти, което е неясно кога ще може да бъде осъществено във времето, както и дали отново не би се стигнало до пореден избор и неговата отмяна.

8. На стр. 34 от концепцията Ви сочите, че АС-Пловдив е много добре организиран и работещ съд. Откъде черпите информация за това?

От всички Годишни доклади за организацията и дейността на Апелативен съд-Пловдив, окръжните и районни съдилища в съдебния район за периода 2012-2024 година, на които съм присъствала лично, и в които се съдържат данни за извършените проверки от ИВСС, от ВКС, от Дирекция „Вътрешен одит“ към ВСС и др. контролни органи, както и обобщените статистически данни на официалният сайт на ВСС за всички органи на съдебна власт. Данните са публично достъпни.

9. На стр. 4 от протокола на ОС е отразено Ваше изказване, в което сочите, че „за съжаление имаше достатъчно ясни знаци, че няма да има такива кандидати“ (б.а. кандидати от същия съд). Моля, дайте повече информация за тези знаци и каква е мотивацията Ви да оглавите съда като външен кандидат?

На първо място, необходимо е да се отбележи, че настоящата конкурсна процедура за избор на административен ръководител-председател на АС-Пловдив, е втора такава. При обявената първа процедура не се явиха кандидати.

Решението за участие го взех в последния момент, за което можете се уверите и от публикуваните документи, изискуеми от закона, всеки един от които е с дата 30.12.2024 година, т.е. последния ден за подаването им.

В годините съм създавала и поддържам прекрасни колегиални отношения с немалка част от съдиите в АС-Пловдив и след проведени разговори бях наясно, че няма да бъде издигната кандидатура от общото събрание на съда, а колеги по различни лични съображения не желаят да участват и във втората обявена процедура.

Мотивацията ми да участвам в конкурсната процедура подробно съм посочила в представената от мен концепция - над 25 години съдийски стаж в съдебната система, натрупан административен опит и капацитет, участие в различни проекти и работни групи, ангажираност с реалните проблеми на

системата, в т.ч. необходимостта от законодателни изменения, организираност и работа в екип, на които всеки административен ръководител е научен, поради необходимостта от вземане на ежедневни бързи решения, част от които и непопулярни такива. В годините съм доказала, че съм способна да отстоявам мнение и да защитавам независимостта на всеки един съдия, както и на съда като институция.

10. На стр. 11 от концепцията Ви сочите, че в АС-Пловдив са командировани 5 съдии. Как бихте коментирали прекратения от СК на ВСС конкурс за търговските отделения на апелативните съдилища и как това ще се отрази на АС-Пловдив в частност и на цялата система?

Притеснителен е факта, че това е втори пореден конкурс за търговските отделения на апелативните съдилища, обявен през 2022 година, след обявения през 2018 година такъв, който също не приключи успешно. Към днешна дата е известно, че има подадени жалби от колеги, участници в конкурсната процедура, срещу решението на СК за прекратяване на същата, до ВАС. До приключване на съдебното производство и решаването му от Върховния административен съд ще се въздържа от коментар по темата, защото намирам, че не би било редно.

11. На стр. 50 от концепцията Ви посочвате, че „отношението към съдебната система не се е променило и за пореден път трябва да признаем, че доверието на обществото към нея и към способността ѝ да бъде гарант за справедливост продължава да бъде критично ниско“. Бихте ли казали, според Вас, на какво конкретно се дължи ниското доверие към системата?

Необходимо е обществото да разбира какво реално върши съда, при това на достъпен и разбираем език. Продължавам да твърдя, че във времето се извървя много път и са постигнати реални положителни резултати в системата, но не е намерен правилният подход и начин, за да се обяснят разбираемо на обществото. Това е ангажимент както на ВСС, така и на всеки административен ръководител. Считам, че са необходими съгласувани реални медийни политики. Като комуникационни канали към обществото все по-често се използват различни платформи в социалните медии, като по този начин се достига до все по-широк кръг от граждани и най-вече до младите хора.

Личното ми становище е, че решаващо значение за доверието в съдебната система има и усещането, което се създава в обществото за политически и обществен натиск върху независимостта ѝ. Все повече се изостря и проблема с разпространяването на т.н. „fake news“ (фалшиви новини) в определени електронни медии и социални групи. Целта на тези публикации е съзнателно манипулиране на общественото мнение и създаване на конкретни негативни нагласи в обществото, в т.ч. срещу определени „неудобни“ съдии. Противодействието срещу разпространяването на „фалшиви новини“ би следвало да бъде приоритет на цялото общество. Разбирането ми е, че независимостта започва от всеки един от нас. Независимостта на съдебната система и в частност на съда, означава недопускане на влияние на фактори вътрешни и външни за системата.

Оставам с уважение,
Миглена Тянкова

Miglena
Teneva
Tyankova